

Konferanserapportar

Norsk folkemusikklags seminar 2017: *Musikk og dans på 1700-tallet*, 9.–10. mars 2017, Lågendalsmuseet og Bergseminaret, Kongsberg

Per Åsmund Omholt

Norsk folkemusikklags årlige seminar gikk av stabelen på Kongsberg 9.–10. mars. Seminaret, med tittelen «Musikk og dans på 1700-tallet» var et samarbeid mellom NFL, Kongsberg Spel- og dansarlag og Kongsberg Kulturskole, og ble gjennomført med økonomisk støtte fra Rff og Kongsberg kommune. I overkant av 40 deltagere var med.

Første del av seminaret ble avholdt på Lågendalsmuseet, der temaet var musikkultur i bergstedene Kongsberg og Røros. Den faglige delen ble innledet av bergverkshistoriker Bjørn Ivar Berg med et foredrag om gruvesamfunnene på Kongsberg og Røros, der han gjorde rede for den geografiske og sosiale strukturen i byene som lå til grunn for kulturlivet. Videre ga professor Anne S. Blengsdalen tilhørerne en innføring i musikklivet på Kongsberg på 1700-tallet, bl.a. med utgangspunkt i sin doktoravhandling om stadsmusikantvesenet. Lagets leder, Bjørn Aksdal, tok deretter for seg forholdene på Røros på samme tid med foredraget «Spelmann og korpsmusiker – om musikklivet på Røros på slutten av 1700-tallet». Siste programpost i den faglige delen første dag sto musikerne Hans Olav Gorset og John Ole Morken for, da de med ord og toner tok utgangspunkt i to sentrale notesamlinger fra det aktuelle tidsrommet, nemlig den såkalte «Calmarsalinga» fra 1751 samt noteboka etter Erik Johannesen Haugen fra Røros/Ålen.

Senere på ettermiddagen avholdt NFL sitt årsmøte, før deltakerne ble samlet til middag med påfølgende konsert. Her fikk man først servert et

Kongsberg Spel- og dansarlag var blant de som bidrog til konserten.

Hans Olav Gorset og Jon Ole Morken bidrog i solo og samspill.

sammensatt innslag fra Kongsberg Spel- og dansarlag, og deretter mer musikk fra Gorset og Morken i solo og samspill.

Andre dag av seminaret gikk i lokalene til kulturskolen på «Bergseminaret». Her sto dansen i fokus, og først fikk deltakerne en innføring i hvordan barn ble undervist i dans og etikette på slutten av 1700-tallet. Danser og pedagog Elizabeth Svarstad sto for dette innlegget, som hadde tittelen «At dressere børn». Den faglige delen ble så avsluttet med professor i dansvitenskap Anne Fiskvik, som foreleste om dansemestre på 1700-tallet. Som en avrunding på seminaret, fikk deltakerne en flott omvisning i Kongsberg kirke av Hølje og Gunvor Bøen.

The 44th ICTM World Conference, 13.–19. juli 2017, Irish World Academy of Music and Dance, Limerick, Irland

Marit Stranden

Den 44. verdenskonferansen til ICTM ble arrangert på *the Irish World Academy of Music and Dance i Limerick*, Irland. Konferansen hadde mange forskjellige tema med 561 konferanseinnlegg og 645 deltakere, både unge og etablerte akademikere fra 74 land. Organisasjonen feiret 70-årsjubileum med fem rundebordsdiskusjoner som reflekterte historien, relasjonen til andre organisasjoner som UNESCO, bidrag til forskning på musikk og dans og mål for fremtiden. Det var et profesjonelt arrangement med all aktivitet på det vakre universitetsområdet rundt elva Shannon. Det sosiale programmet inneholdt flere ekskursjoner. Vi fikk se det høye nivået på studiene av tradisjonsmusikk og -dans under åpningsseremonien, i konserter og i workshops med irsk musikk og dans. I tillegg ble det oppfordret til å delta på irske sessions i byens puber og det var jam på campus. Emneknaggen #ictm2017 ble brukt på Instagram og Twitter.

Generalforsamlingen ga skryt til styret for deres forslag til nye vedtekter som var oppdatert etter dagens praksis. De ble sendt ut til avstemning på høsten. Valgdeltakelsen var uvanlig god. Organisasjonen har fått en ny generalsekretær, prof. Ursula Hemetek, som tar over etter den gode innsatsen til prof. Svanibor Pettan, som nå er visepresident.

Celebratory roundtable The relations of IFMCI/ICTM with UNESCO med Naila Ceribaši, Don Niles, Anthony Seeger, Krister Malm og Wim van Zanten ga en oversikt over den historiske utviklinga fra et tett og noe uoversiktlig forhold i starten, til ICTM i dag som er en NGO (non-governmental organisation) på lik linje med andre NGO-er under UNESCO-konvensjonene. *Celebratory roundtable – The contribution of the ICTM study group on ethnochoreology on the study of dance* med Mohd Anis Md Nor, Adrienne Kaeppler, Egil Bakka, László Felföldi, Andrée Grau og Theresa Buckland ga innsikt i historien til og utviklingen av den eldste og største studiegruppen i ICTM. I starten var det enkeltpersoner fra hvert land som hadde politiske utfordringer med å møtes på tvers av Øst- og Vest-Europa der hovedtyngden av medlemmer var fra Øst-Europa. I dag er det flere studieprogram for dans som *The Master of Arts in Irish Traditional Dance Performance* og *Choreomundus: International Master in Dance Knowledge, Practice and Heritage*, som bidrar til økt global kulturutveksling og et økende nettverk av danseforskere.

Det var fem norske innlegg. Jan Sverre Knudsen (Høgskolen i Oslo og Akershus) holdt foredrag med tittelen *What is a Musical Alliance? – Connections, Bonds and Boundaries*. Knudsen drøftet tre sjangeroverskridende musikkprosjekter basert på folkemusikk i lys av Beverly Diamonds «alliance studies model» og Fredrik Barths teorier om tilknytning og etniske grenser. Tshaye Haidemariam (Choreomundus Alumni Association, Oslo) sitt foredrag, *The Challenges of Digitization in a Digital Age: Political, Economic and Ownership Issues in the Negotiation for the Digitization of Ethiopian Dance and Music Film Materials Archived in Hungary*, problematiserte digitalisering for bevaring av eldre filmopptak og utfordringer med å få dokumentasjonen tilbake til Etiopia. Jacqueline Pattison Ekgren (Ekgren Musikk institutt, Oslo) holdt foredrag med tittelen *Beowulf and Norwegian stev share a common “two-pulse» pattern: Can a millennium-old Norwegian vocal tradition provide a fresh approach to performing Old English poetry?* Panelet med tittelen *Analysing the concept of legacy in arts and education* ble ledet av Egil Bakka og bestod av Ann Davids *Legacies and Imaginations: Indian Dancer Ram Gopal’s International Dance performances, 1938–1960*, Marit Stranden *Developing a new artistic legacy: Performer – audience interaction: a new way of transmitting bodily knowledge of*

Norwegian traditional dance, og Egil Bakka University programs as legacies – sources, constructions and practices. Panelet ga gode diskusjoner om begreper og om den politisk styrte utviklingen av tradisjonsdans på scenen, eksemplifisert med *Bygda dansar* og det kunstneriske utviklingsprosjektet *Performer audience interaction*.

De fleste studiegruppene hadde møte i løpet av konferansen. Det ble arrangert en minnestund for Dieter Christensen der alle kunne dele sine minner. Den 45. ICTM World Conference blir arrangert 11.–17. juli 2019 i Bangkok, Thailand.

Det var full sal når historien og bidragene fra den eldste og største studiegruppa i ICTM ble presentert av Mohd Anis Md Nor, Adrienne Kaeppler, Egil Bakka, László Felföldi, Andrée Grau, og Theresa Buckland under Celebratory roundtable – The contribution of the ICTM study group on ethnochoreology on the study of dance (foto Elina Seye).

Konferansen ble avsluttet med Céilt night der de lokale arrangørene spilte og ledet dansen og et lokalt bryggeri stod for et eget jubileumsøl (foto Elina Seye).

International Association for Sound Archives' konferanse, 17.–21. september 2017, Ethnologisches Museum, Berlin, Tyskland

Ivar Mogstad og Sjur Viken

Den årlige konferansen til International Association for Sound Archives gikk av stabelen fra 17. til 21. september 2017. Denne gang ble konferansen avholdt i lokalene til *Ethnologisches Museum* i Dahlem, Berlin.

IASA, som ble stiftet i 1969, har medlemmer fra 70 land med interessefelt vedrørende arkiv og institusjoner med audiovisuelt materiale. Et bredt felt som dekkes av disipliner innenfor blant annet historie, litteratur, folkløstikk, etnologi, teater, musikk og film samles om problemstillinger knyttet til håndtering og preservering av audiovisuelt materiale. Første dagen vår starta med generalforsamling, og der ble det bl.a. nevnt spredning

og representasjon fra de ulike kontinentene, der spesielt Sør-Amerika og Asia er svakt representert. En annen ting som ble nevnt, er at kommende årsskrift blir publisert på nett i stedet for i bokform.

Hovedtemaet for konferansen var *innovasjon og integrasjon*, noe som innleder Ilse Assmann vektla med å fortelle en historie fra Berlin om pågangsmot, nytenkning og motivasjon. Historien handlet om flymekanikeren Hans Peter Strelczyk, som sammen med kameraten Gunter Wetzel, bygde en luftballong for å rømme fra øst til vest i Tyskland. Etter tredje forsøk, ved hjelp av egensnekret propansylindermotor samt diverse tekstiler som hustruene hadde sydd sammen, klarte de å fly begge familiene, inkludert fire barn, over grensen og kunne dermed starte et nytt liv i Vest-Tyskland.

Nytenkning var også tema for keynote speaker Professor Jonathan Sterne ved Department of Art History and Communication Studies ved McGill University i Montréal, Canada. Han kom med flere eksempler på hvordan man kan tenke utenfor boksen for å skape innovative løsninger og oppnå mer effektiv arbeidsflyt i enorme arkiver. Ett eksempel var hvordan man kan øke hastigheten under avspilling av arkivintervjuer for raskere å komme gjennom mangfoldige timer med materiale, en idé som hadde kommet på bakgrunn av blindes behov for raskere informasjonsstrøm via avspilling av eksempelvis lyd bøker. Vi leser raskere enn vi prater, hvorfor skal da ikke blinde få muligheten til å høre raskere? Sterne undret seg over at behovet for «variable speed» ikke var mer framtreddende blant moderne brukere av lyd, siden denne funksjonen var lett tilgjengelig i den gamle teknologien. Han mente ellers at for all avspilling av lyd, fra analog til mp3, var det følgende behov som stod i forgrunnen: «Playbacking the sound correctly» – altså at avspilleren virker som den skal.

Konferansen hadde gjennomgående tre parallelle sesjoner lokalisert ved museet. Av mer interessante presentasjoner kan Nasjonalbiblioteket og NRKs bidrag med informasjon om deres semantiske web-prosjekt nevnes. Richard Gjems fra Nasjonalbiblioteket og Robert Engels fra NRK informerte om pilotprosjektet de har gående som omhandler migrering av metadata fra katalogsystemet FIOLO til en ny løsning som baserer seg på semantisk web-teknologi. Denne løsningen er utviklet ved NRK og skal i første omgang brukes på folkemusikkmateriale, men på sikt kan det bli aktuelt å innlemme hele musikkarkivet til både Nasjonalbiblioteket og NRK.

Den er basert på åpen kildekode, og vil ifølge Gjems og Engels mest sannsynlig bli tilgjengelig for andre folkemusikkarkiver på sikt. Den ikke er tenkt som en kommersiell løsning. På daværende tidspunkt kunne de ikke vise en demoversjon, men det som ble presentert virket lovende, spesielt vedrørende arbeidsflyt under feltarbeid. En demoversjon skal etter sigende være klar før utgangen av året.

Kelly Askew og Paul Conway fra University of Michigan holdt presentasjonen *From International Shortwave to Digital Archive: Transforming Leo Sarkisian's Music Time in Africa for a New Worldwide Audience*. Den handlet om Leo Sarkisian som siden 1960-tallet hadde samlet på kommersielle plateutgivelser i Afrika, som senere ble presentert i USAs statlige radiokanal *Voice of America*; sendt over kortbølgenettet (med den tids rekkevidde bl.a. tilbake til Afrika). Den ene PowerPoint-siden, «From Working Library to Archive», beskrev overgangen fra Sarkisians arbeidsbibliotek til et nå profesjonelt drevet arkiv.

En av de gamle traverne, Dietrich Schüller, bidro med innsiktsfull kunnskap om preservering av lyd- og videobærere. Schüller gikk gjennom alle de typiske formatene, med kravspesifikasjoner for lagring og avspilling for digitalisering/import. Han understreket gang på gang hvor viktig det er å få spilt av og digitalisert formater som DAT og DV pga. stadig økende bortfall av avspillere og mangel på kompetanse vedrørende vedlikehold og reparasjoner. Schüller hadde også en dyptgående gjennomgang av hva slags materiale lydbærerne består av, grader av levedyktighet på ulike typer spolebånd og plater. Han beskrev bl.a. fenomenet «Sticky-shed syndrome», når jern- eller kromdioksid-belegget løsner fra plastfoliebæreren på selve lyd- eller videobåndet.

Tommy Sjöberg, fra Folkmusikens hus i Rättvik, presenterte arbeid og aktiviteter ved institusjonen, samt beskrivelser av arkivmaterialet og bidragsyttere. Videre presenterte han publiseringsløsningen som følger med katalogsystemet *FIOL*. Da det ble litt ekstra tid igjen under spørsmålsrunden, dukket en ung tysk student som var teknisk ansvarlig for rommet plutselig opp på podiet og fremførte en svensk tradisjonell polska på fløyte. Dette kom som en overraskelse på alle.

Vi fikk også med oss en svært nyttig tutorial: *Compressed Video Quality*, ved Iain Richardson, V-Codex, Aberdeen, med bl.a. følgende punkter:

- Encoder + Decoder = Codek
- En videofil består av Video format, Audio format og Container
- HEVC betyr H.265, et nytt videoformat som etterfølger H.264
- Visually lossless som betyr at et vanlig øye ikke ser forskjell
- Prosumer camera som betyr halv- eller semiprofesjonelt kamera
- «Goldeneye» som betyr en profesjonell videoseer
- FFMpeg, «Not-so-user-friendly video coding and decoding», brukes til bl.a. til transkoding til tapsfri (lossless) videolagring

Disse konferansene har som tradisjon å samle de nordiske deltakerne til en felles lunsj en av dagene. Tommy Sjøberg (fra Folkmusikens hus i Rättvik, kasserer i IASA Executive Board og ellers deltaker ved flere av arkivseminarene ved Sff) og de to NRK-damene Marit Hamre og Tone Nørvik Jakobsen samt Jacqueline von Arb (Norsk Lydinstitutt, Stavanger) organiserte dette, og vi møttes på en pizza-restaurant like ved T-banestasjonen Dahlem-Dorf tirsdag under konferansen. De som møtte ellers var fire fra Danmark, tre fra Sverige, to fra Nasjonalbiblioteket avdeling Rana, tidligere nevnte Robert Engels og Richard Gjems, én fra Island, og en ekstra gjest, Zane Grosa, fra nasjonalbiblioteket i Latvia. Sistnevnte inviterte oss til å komme på konferanse i Øst-Europa, bl.a. fordi «it's cheaper». Alle de ulike institusjonene som var til stede presenterte seg, og det ble foreslått å legge neste møte til *Norsk lydarkivkonferanse* som planlegges avholdt på Rockheim i Trondheim 2018.

A small-scale solution to presenting folk music recordings on the web, Tommy Sjøberg, Folkmusikens hus.

Staatliches Institut für Musikforschung (SIM)

Digital Folk One-Day Conference, 19. april 2017, Department of Music, University of Sheffield, Storbritannia

Hans-Hinrich Thedens

I forkant av British Forum for Ethnomusicology sin årlige konferanse inviterte University of Sheffield til en endagskonferanse som skulle avslutte deres forskningsprosjekt om bruk av digitale teknologier i engelsk folke-musikk og deres innflytelse på musikkpraksisen.

Prosjektet skulle få fakta og tall på bordet for å bekrefte eller avkrefte antakelsene man måtte ha om det digitale og musikken og dansen. Innleggene på dagskonferansen hadde et noe videre spektrum, men innlederne tok for seg de samme temaene som er beskrevet på prosjektets nettsider: <https://www.digitalfolk.org/>

Det ble holdt en felles sesjon om «Approaches to Digital Folk» og to serier med parallelle sesjoner om «Digital Folk Pedagogies», «Digital Folk Identities», «'Folk' and Digital Music-Making» og «Digital Folk Archives». Dagen ble avsluttet med en paneldiskusjon. Programmet inneholdt alt fra en historisk studie av *patches* med eksotiske instrumenter på 1980-tallets digitale synthesizere og i dagens lydstudioer i Istanbul og helt teoretiske tilnærmelser til forståelsen av selve konseptet «digitalt» til langt mer jordnære foredrag. Simon McKerrell fra University of Newcastle la frem resultatene av en nettbasert undersøkelse om forståelsen av «Scottish folk music» innenfor det utøvende miljøet. Jo Miller viste med eksempler fra Glasgow hvordan opplæringen på musikkskoler tar i bruk digitale medier for å dele repertoar, følge elevenes fremskritt og organisere samspill. Patricia Ballantyne fra University of Aberdeen fulgte opplæringsvideoer i Cape Breton – dans fra 1980-tallet frem til i dag og viste hvordan disse tidligere la mer vekt på formidlingen av dansens kontekst, mens de i dag formidler mest danseteknikk. Hun nevnte også utfordringene med å migrere de gamle videoene til digitale formater som kan langtidslagres. Det ble også tid for noen kritiske blikk fra forskjellige vinkler. Francis Ward fra Dublin City University viste hvordan betydelig deler av det irske amatørmusikermiljøet bare finner sted på nettet og at studentene sitter hjemme og øver hver for seg og forbereder seg på å endelig kunne være med på en session – noe som er stikk motsatt av det som vanlig før i tiden. Simon McKerrell beskrev i avslutningspanelet hvordan kjente nettsted oppfordrer til å laste opp noter av låter som brukes i miljøet, men at mange laster opp sine komposisjoner uten at de er blitt godkjent av noe miljø: *The net is full of rubbish tunes!* Dette oppsummerte undertegnedes inntrykk at det er store avstander mellom de profesjonelle og amatørerne i britisk folkemusikk. Ellers brakte ikke avslutningen på konferansen noe særlig nytt og det hele ble litt vel sprikende. Eneste innlegget om arkiver på nettet gjaldt ulike nettbaser over balladetrykk og ble holdt av Giles Bergel fra Oxford University.